

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2007 roku

Na posiedzeniu w dniu 5 listopada 2008 r. Rada Ochrony Pracy wysłuchała informacji na temat oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce w 2007 roku, opracowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz na temat analizy przyczyn wypadków przy pracy, przedstawionych przez Państwową Inspekcję Pracy i Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy.

Rada Ochrony Pracy z dużym niepokojem stwierdza, że w 2007 roku po raz kolejny nastąpił wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem (o 3,9% w stosunku do 2006 roku) oraz w wypadkach ciężkich (o 1,5%). Równocześnie nastąpił dalszy wzrost wydatków z funduszu ubezpieczenia wypadkowego ZUS: liczba rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami wzrosła o 5,1%, zaś liczba jednorazowych odszkodowań powypadkowych o ponad 3%. Jednocześnie zmniejszeniu uległy wydatki pracodawców na bezpieczeństwo i higienę pracy w ogólnych kosztach pracy (z 1% w 2000 roku do 0,6% w 2004 roku). Niepokojący jest również wzrost liczby chorób zawodowych (w 2007 r. stwierdzono o 5% więcej chorób zawodowych niż w roku poprzednim). Równocześnie kontrole przeprowadzane przez Państwową Inspekcję Pracy wykazują, że duża grupa przedsiębiorstw nie przeprowadza lub przeprowadza niewłaściwie ocenę ryzyka zawodowego: tylko w 2007 roku stwierdzono nieprawidłowości w identyfikacji zagrożeń niemal w połowie z 730 kontrolowanych zakładów o znacznym stopniu zagrożeń zawodowych oraz niespełnienie obowiązku informowania pracowników o ryzyku zawodowym w niemal 20% tych zakładów. Większość pracodawców nadal traktuje ocenę ryzyka zawodowego jako formalny obowiązek, nie wykorzystując jej do kształtowania bezpiecznych warunków pracy.

Sytuacja taka wskazuje na konieczność intensyfikacji działań ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwłaszcza w aspekcie realizacji celu sformułowanego w nowej wspólnotowej strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy, która zakłada zmniejszenie o 25% ogólnego wskaźnika wypadków przy pracy do 2012 roku.

Biorąc pod uwagę powyższe, Rada podkreśla potrzebę ustanowienia, zgodnie z ustaleniami Strategii Europejskiej, Krajowej strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na kolejne lata (2009-2012), która powinna w szczególności:

- wykorzystywać analizę i ocenę sytuacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce, z uwzględnieniem szerszego kontekstu czynników społeczno-ekonomicznych, które mogą na tę sytuację wpływać,
- wyrażać wolę wszystkich zainteresowanych stron, oraz być opracowana i wdrażana w konsultacji z partnerami społecznymi,
- uwzględniać zarówno rolę poszczególnych resortów, jak i organizacji naukowych i doradczych, instytucji ubezpieczeniowych oraz mediów publicznych w kształtowaniu kultury bezpieczeństwa.

Równocześnie Rada uznaje konieczność wzmocnienia wielokierunkowych działań skierowanych na zwiększenie bezpieczeństwa pracy w zakresie:

- **działań o charakterze legislacyjno-normalizacyjnym:**
 - kontynuowanie prac legislacyjnych w celu pełnego uwzględnienia w prawie polskim postanowień wszystkich dyrektyw UE w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - kontynuowanie przez Polski Komitet Normalizacyjny prac nad wdrażaniem norm europejskich dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy do zbioru polskich norm;
- **doskonalenia działań kontrolnych, prewencyjnych i informacyjnych prowadzonych przez organy administracji państwowej:**
 - doskonalenie funkcjonowania systemu zróżnicowanej składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz zwiększenia skuteczności działań prewencyjnych prowadzonych przez Zakład

Ubezpieczeń Społecznych, w tym środków przeznaczonych na ten cel co najmniej do wysokości określonej w ustawie na 1%,

- rozszerzanie przez organy nadzoru i kontroli działań informacyjnych i doradczych, zwłaszcza w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw, w celu zapewnienia lepszego zrozumienia i wdrożenia wymagań prawa,
 - szersze wdrażanie systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy szczególnie w działach o największych wskaźnikach wypadkowości, w tym górnictwie i budownictwie,
 - kontynuowanie przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych, szczególnie popularyzujących zachowania bezpieczne oraz jak najszerszego wspomaganie tych działań przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - doskonalenie systemu oceny zgodności wyrobów pod względem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwłaszcza środków ochrony indywidualnej oraz szczególnie niebezpiecznych maszyn,
 - dalsze podejmowanie przez Wyższy Urząd Górniczy działań ograniczających intensywność eksploatacji złóż i liczbę osób pracujących bezpośrednio w strefach zagrożenia,
 - intensyfikacja działań nadzorczych - kontrolnych przez inne organy nadzoru technicznego (Urząd Dozoru Technicznego, Główny Urząd Nadzoru Budowlanego, Główny Inspektorat Transportu Drogowego) oraz Państwową Inspekcję Sanitarną;
- **edukacji i rozwijania kompetencji służb bezpieczeństwa i higieny pracy**
 - rozwijanie kompetencji służb BHP, w szczególności przez rozszerzenie i doskonalenie działalności edukacyjnej oraz prowadzonego przez Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy systemu certyfikacji kompetencji personelu, a także rozwój sieci regionalnych ośrodków doradczych w dziedzinie BHP, szczególnie na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw,
 - zapewnienie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pełnego wprowadzenia obowiązku dotyczącego uwzględniania problematyki bezpieczeństwa pracy i ergonomii w programach nauczania na wszystkich jego poziomach (w tym szczególnie kształcenia zawodowego w systemie szkolnym),
 - stworzenie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podstaw prawnych do kształcenia na nowym kierunku studiów "Bezpieczeństwo i higiena pracy", zgodnie z wnioskiem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej;
 - **upowszechniania informacji i promowania rozwiązań organizacyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy:**
 - prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy, ze szczególnym uwzględnieniem oceny ryzyka zawodowego,
 - upowszechnianie wdrażania systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz promowanie problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy,
 - promowanie bezpiecznych zachowań, zarówno w pracy jak i poza nią w środkach masowego przekazu, z równoczesnym zakazem publikowania materiałów mogących wywoływać bądź utrwaląć zachowania ryzykowne;

- **prowadzenia analiz i badań naukowych wspomagających działania prewencyjne na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy:**
 - doskonalenie analiz przyczyn wypadków przy pracy w celu lepszej identyfikacji tych obszarów, w których ryzyko wystąpienia wypadków jest największe,
 - intensyfikacja polityki badań naukowych w dziedzinie BHP oraz systematycznego upowszechniania i wdrażania ich wyników,
 - podjęcie projektu typu foresight dotyczącego prognozowania rozwoju problemów bezpieczeństwa i higieny pracy w kontekście przewidywanych zmian społeczno-gospodarczych w perspektywie 10-15 lat.

Ponadto Rada uważa za uzasadnione podjęcie prac w celu określenia metod i procedury systematycznej, zintegrowanej oceny działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na poziomie państwa. Jedną z możliwości jest tu wykorzystanie metody wskaźnikowej scoreboard, stosowanej w Unii Europejskiej do oceny krajowych działań w zakresie BHP.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Posel Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, dnia 2 grudnia 2008 r.